

CANCELIÑA DE ENTRADA A UNHA INMENZA AGRA

É verdadeiramente admirable o tecido das relacións humanas. Abofé que lle cadra ben a comparación coa tea da araña, coa súa infinidade de fíos entrelazados; tanto polo complexo que resulta ese tecido, como porque, en non poucas ocasións, calquera dos fíos que pretendas seguir non é independente dos demais, senón que está anoado coa maioría dos outros.

E despois desta filosofada, debería dar razón de por que optei por comezar deste xeito esta entradiña, especie de estreita cancela, á inmensa agra deste libriño no que se recollen escritos de moito maior interese có meu, escritos premiados xa nun certame literario que leva o nome do chorado amigo Manolo Rodríguez. Comecei deste xeito, despois de darlle varias voltas ó asunto, porque caín na conta de que se me pide esta colaboración como consecuencia dese complexo tecido de relacións de amizade.

Pídenma Xesús Mato e Santi. Xesús é vello compañeiro de moitos camiños da vida percorridos en fraternidade e Santi é novo amigo, fillo do amigo de vello que foi Manolo Rodríguez, co que tiven a satisfacción de facer varias viaxes, os dous sos, ou en compañía do mesmísimo D. Anxel Fole, que, por medo ós automóviles, non viaxaba con calquera.

Outro amigo dos cinco, Xulio Xiz, foi quen me puxo en contacto con Manolo aló polo anos oitenta coa fin de que el me axudase a xestionar a posibilidade de viaxar ó Centro Galego de Barcelona co grupo de teatro os Baluros para representar alí a peza "Vaise pechar outra casa máis". Alí en Barcelona coñecín á docísima Irene, muller de Manolo e ó outro fillo, Quique, pero ademais, tamén fixen amizade con Manuel Blanco, un intelectual que, entre moitas outras, escribiu a biografía de Manolo Rodríguez.

E xa imos nove. Pero, non teñas medo, lector, a que siga desentretiñando os fíos dos tecidos das miñas amizades. Non deixaría de ser un exercicio narcisista e aburrido, que te podería levar a abandonar a lectura e gustaríame poder sentirte tamén a ti como amigo, xa que, se me estás lendo, dalgún xeito está habendo unha comunicación entre nós.

Pero, mira por onde: xa é ben curioso que quedei en entregarlle este traballiño a Xesús Mato o día 12 de setembro nunha comida preparada coma sempre con boa man e mellor

corazón por Irene, en honor a Manuel Blanco, no seu setenta e sete cumpleaños, á que non fallará tampouco Xulio Xiz.

Quen non estará é Manolo. Ou mellor dito: ¡Sí. Estará! Porque nos xuntamos gracias a el e non pode fallar. Sempre foi bo cumpridor cos amigos e coa familia.

Gracias a Manolo tamén somos moitos os que puidemos descubrir ou facer medrar o amor a esta terra nosa, xa que el foi deses galegos na diáspora que non deixou de amar a súa terra de orixe, e aínda estou por dicir que o contacto con Cataluña fíxolle amar máis a Galicia como lles pasou a moitos máis galegos; pero o amor xa o levaban dentro.

Manolo Rodríguez, ou Manuel Oreste, como gustaba de asinar os seus escritos, aínda estando lonxe, mantivo ben afincadas as raíces na súa Paradela e así puido manter tamén ben conxuntada a súa identidade e dar froitos aló que conservaban o bo sabor e o arrecendo dos de aquí.

Dise que un dos problemas serios de moitos fillos de emigrantes é un problema de identidade, porque se senten dalgún xeito de ningures. Sei que ese mal non o sofren os fillos de Manolo e de Irene, porque seus pais axudáronlles ben tanto nese campo coma noutros. Pero non tódolos pais galegos atinaron a saber facelo, que non foron poucos os que ós tres meses de andar por Suíza, por Barcelona ou por Madrid, se despachaban desta guisa: "Los gallegos sois unos ignorantes y unos miserables".

Manolo nunca foi un miserable, que aínda que tivese que emigrar, viviu gozosamente e sen complexos a riqueza de ser galego; nin foi tampouco un ignorante, porque soubo asumir toda a nosa cultura, comezando pola nosa fala. De aí que fose un estudioso, un investigador, con gran curiosidade por calquera eido da nosa inmensa riqueza cultural e, ó mesmo tempo, un creador de cultura como ben quedou plasmado nos seus abondosos libros e artigos.

Tiña, é certo, as raíces ben afincadas, pero non por iso ficou inmóbil nin convertido en fosilizada estatua de sal que quedase mirando para atrás. Non. A vinculación co pasado aportáballe o necesario zume para tirar cara adiante e soñar cunha Paradela mellor, cunha Galicia mellor e cun mundo mellor.

Ás portas da factoría de Alúmina, en San Ciprián, deume un consello un tris heterodoxo co que me facía unha loanza e ó mesmo tempo poñía de manifesto o seu amor a esta terra. Falando de outra común amiga, a mellor poeta de Galicia, Marica Campo, díxome: "Aínda que o corazón che tirase cara algunha muller, non deixes o de cura, que fan moita falla curas namorados da nosa terra, da nosa lingua e da nosa cultura".

Terei que ir rematando, xa que do contrario a canceliña vaise convertendo en portalón; pero aínda quixera facer unha referencia xeral ós distintos traballos recollidos neste libriño. Non teño que ser eu quen corrobore a súa grande calidade literaria. Xa o fixo, con meirande autoridade ca min, o xurado do Certame. Eu só quero agradecerlles ós seus autores o esforzo e o agasallo que con eles nos fan e animalos a seguir cultivando a palabra escrita nestes tempos en que as imaxes están a piques de expropiarnos das palabras escritas e faladas.

E remato agradecendo e animando do mesmo xeito ó Concello de Paradela e ó seu Alcalde, amigo tamén, Xosé Manuel Mato, a seguir mantendo este certame e promovendo actividades culturais. Non ha de fallar quen diga que cos gastos destas cousas podíase amañar un camiño. Independentemente de que iso poida ser certo, non convén perder de vista que a cultura por si soa non abre camiños, pero é imprescindible para que os camiños sexan máis anchos e, sobre todo, para que non sexan camiños sen saída e conduzan ás portas dos veciños, servindo así a ese admirable tecido de relacións humanas perdurables, que son do máis gratificante que nos pode deixar a vida e do máis útil que pode xestionar ou impulsar calquera administración.

Xosé Manuel Carballo

Cura de Castro de Rei de Terra Chá

A 11 de setembro de 2003